

Naslov originala:
J. R. R. Tolkien
THE CHILDREN OF HÚRIN

© The Tolkien Estate Limited and C R Tolkien 2007
Illustrations © Alan Lee 2007 Originally published in the English language by
HarperCollins Publishers Ltd.

The Publishers will ensure that all copies of the Work carry trade marks in the form
of the TOLKIEN/Monogram barcode device and display a notice of trade mark
ownership reasonably prominently and in the following form: TOLKIEN and
are registered trade marks of The Tolkien Estate Limited.
Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2020

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku
ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje ili
bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

NARN I HIN HURIN

Priča o deci Hurinovej

DŽ. R. R. TOLKIN

Priredio Kristofer Tolkin

SADRŽAJ

PREDGOVOR	7
UVOD	11
NARN I HIN HURIN	25
<i>Priča o deci Hurinovej</i>	25
I TURINOVO DETINJSTVO	27
II BITKA NEBROJENIH SUZA	45
III RAZGOVOR HURINA I MORGOTA	55
IV TURINOV ODLAZAK	61
V TURIN U DORIJATU	75
VI TURIN MEĐU ODMETNICIMA	93
VII O PATULJKU MIMU	115
VIII ZEMLJA LUKA I ŠLEMA	137
IX BELEGOVA SMRT	147
X TURIN U NARGOTRONDU	155
XI PAD NARGOTRONDA	167
XII TURINOV POVRATAK U DOR-LOMIN	177
XIII TURINOV DOLAZAK U BRETIL	187
XIV MORUENIN I NIJENORIN PUT U NARGOTROND	195
XV NIJENORA U BRETILU	211
XVI DOLAZAK GLAURUNGOV	219
XVII SMRT GLAURUNGOVA	233
XVIII SMRT TURINOVA	247
RODOSLOVI	259
DODATAK	265
I RAZVITAK VELIKIH PRIČA	267
II SASTAV TEKSTA	281
SPISAK IMENA U „PRIČI O DECI HURINOVOJ”	291
NAPOMENA O MAPI	309

PREDGOVOR

Nesumnjivo postoji mnogo čitalaca *Gospodara prstenova* kojima su legende iz Starijih dana (ranije izdate u različitim oblicima u *Silmarilionu*, *Nezavršenim pričama* i *Istoriji Srednjeg sveta*) potpuno nepoznate, osim po reputaciji neuobičajenog i nerazumljivog oblika i stila. Stoga mi se dugo činilo da postoji dobro opravdanje za predstavljanje očeve duže verzije legende o Deci Hurinovoj kao nezavisnog dela, izdatog u sopstvenim koricama, s minimalnim uređivačkim udelom i, najbitnije, u neprekidnoj naraciji bez ikakvih praznina ili prekida, ukoliko bi to moglo da se učini bez izobličavanja ili izmišljanja, uprkos tome što je on ostavio neke njene delove nedovršene.

Ukoliko bi priča o sudbini Turina i Nijenore, dece Hurinove i Moruenine, mogla da se predstavi na ovakav način, pomislio sam da bi se otvorio prozor ka prizorima i priči smeštenim u nepoznatom Srednjem svetu, živim i neposrednim, a ipak zamišljenim kao predanja iz davnih vremena: u potopljenim zemljama na zapadu iza Plavih planina, gde je Drvobradi hodio

u svojoj mladosti, i životu Turina Turambara u Dor-lominu, Dorijatu, Nargotrundu i šumi Bretil.

Ova knjiga je stoga prvenstveno namenjena čitaocima koji se sećaju da je koža Šelobina bila tako strahovito jaka da se „nije mogla preseći nikakvom snagom Ljudi, čak ni kada bi Vilovnjak ili Patuljak iskovao čelik, ili ruke Berenove ili Turinove njime upravljale”, ili da je Elrond pred Frodom u Rivendalu imenovao Turina „moćnim Vilin-prijateljem od starine”, ali da ne znaju ništa više o njemu.

Kada je bio mladić, tokom godina Prvog svetskog rata i davno pre nego što je postojao bilo kakav nagonoveštaj priča koje će sačiniti povest Hobita i Gospodara prstenova, moj otac je počeo da piše zbirku koju je nazvao *Knjiga izgubljenih priča*. Bilo je to njegovo prvo delo imaginativne književnosti, i to znatnog obima, jer je, iako je zbirka ostala nedovršena, napisano četrnaest celih priča. U *Knjizi izgubljenih priča* prvi put se pojavila pripovest o Bogovima, to jest Valarima; Vilovnjacima i Ljudima kao Deci Iluvatarovoj (Tvorčevoj); Melkoru-Morgotu velikom neprijatelju; Balrozima i Orcima, kao i zemljama u kojima su smeštene *Priče*, u Valinoru „zemlji bogova” iza zapadnog okeana i „Velikim zemljama” (kasnije nazvanim „Srednji svet”, između mora Istoka i Zapada).

Među *Izgubljenim pričama*, tri su znatno duže i celovitije, i sve tri se pored Vilovnjaka bave i Ljudima. To su: *Priča o Tinuvijeli* (u kraćem obliku se pojavljuje u *Gospodaru prstenova* kao priča o Berenu i Lutijeni koju Aragorn pripoveda Hobitima na Bregu vetrova;

nju je moj otac napisao 1917), *Turambar i Foalókë* (Turin Turambar i Zmaj, koja je sigurno nastala do 1919, ako ne i ranije) i *Pad Gondolina* (1916–17). U često citiranom delu dugačkog pisma koje je moj otac napisao 1951. opisujući svoj rad, tri godine pre objavljivanja *Družine Prstena*, govorio je o svojim ranijim težnjama: „Nekada davno (odavno sam malodušan u tom pogledu), nameravao sam da sačinim srž jedne manje-više povezane legende, od velike kosmogonijske priče do nivoa romantičnih bajki – ta velika počiva na malim i njihovom kontaktu sa ovozemaljskim, a male dobijaju na veličanstvenosti natkriljene njom. Neke od tih velikih priča nacrtao bih do detalja, a mnoge bih samo postavio u širu sliku, i skicirao.”

Iz ovog sećanja se vidi da je deo njegove zamisli za ono što će dobiti ime *Silmarilion* odavno bio to da „Priče” treba da budu ispričane u mnogo potpunijem obliku. I odista, u tom istom pismu iz 1951, on jasno napominje da su tri priče koje sam pomenuo ubedljivo najduže u *Knjizi izgubljenih priča*. Ovde je priču o Berenu i Lutijeni nazvao „glavnom od priča u *Silmarilionu*”, i za nju je rekao: „Priča je (mislim predivna i moćna) herojsko-vilinska romansa, sama po sebi razumljiva i sa samo opštim i nepotpunim poznavanjem pozadine. Ona je takođe osnovna karika u ciklusu, lišena svog punog značaja van njega. Postoje i druge priče gotovo jednako celovito obrađene”, nastavio je, „i jednako nezavisne, ali opet povezane sa opštom istorijom”. To su *Deca Hurinova* i *Pad Gondolina*.

Tako se čini nesumnjivim, po rečima mog oca, da je on tri „Velike priče” Starijih dana (*Beren i Lutijeni*,

Deca Hurinova i Pad Gondolina), uspeo da sačini konačne i završene pripovesti u meri u kojoj je želeo, video kao dela sama po sebi dovoljna, i koja ne zahtevaju poznavanje obimnog dela legende poznate kao *Silmarilion*. S druge strane, kako je moj otac na istom mestu primetio, priča o Deci Hurinovoj nerazdvojiva je od istorije Vilovnjaka i Ljudi u Starijim danima i neizbežno sadrži mnoga pominjanja događaja i okolnosti iz te šire priče.

Bilo bi potpuno suprotno zamisli ove knjige da se njeno čitanje optereti obiljem napomena da se objasne osobe i događaji koji su vrlo retko od stvarnog značaja za njenu priču. Međutim, možda bi bilo korisno ukoliko bi se ponegde takva pomoć pružila, tako da sam u Uvodu dao veoma kratak prikaz Belerijanda i njegovih naroda pred kraj Starijih dana, kada su Turin i Nijenora rođeni, i osim mape Belerijanda i zemalja na severu, uključio sam i spisak svih imena koja se pojavljuju u tekstu, sa veoma sažetim objašnjenjem za svako od njih, kao i pojednostavljene rodoslove.

Na kraju knjige nalazi se Dodatak iz dva dela: prvi se bavi pokušajem mog oca da postigne konačni oblik ove tri priče, a drugi sastavljanjem teksta ove knjige, koji se u pogledu mnogo čega razlikuje od onog u *Nezavršenim pričama*.

Veoma sam zahvalan svom sinu Adamu Tolkinu za njegovu nezamenljivu pomoć oko sređivanja i predstavljanja materijala iz Uvoda i Dodatka, kao i glatkog prebacivanja knjige u (za mene) zastrašujući svet elektronskih podataka.

UVOD

Srednji svet u Starijim danima

Turinov karakter je za mog oca bio veoma značajan, pa je dijalogom jednostavnog i neposrednog postigao potresan prikaz njegovog dečastva, ključan za celu priču; njegovu surovost i odsustvo radosti, osećaj za pravdu i samilost. Takođe je to postigao s Hurinom, brzim, veselim i punim života, i Moruenom, Turinovom majkom, suzdržanom, hrabrom i ponositom, kao i životom domaćinstva u hladnoj zemlji Dor-lomin tokom godina pre Turinovog rođenja, već ispunjenih strahom, nakon što je Morgot razbio opsadu Angbanda. Ali sve to beše u Starijim danima, Prvom dobu sveta, u vremenu nezamislivo dalekom. Dubina vremena do kojeg ova priča seže, slikovito je predstavljena u jednom odeljku *Gospodara prstenova*. Na velikom savetu u Rivendalu, Elrond je govorio o Poslednjem savezu Vilošnjaka i Ljudi i Sauronovom porazu na kraju Drugog razdoblja, više od tri hiljade godina u prošlosti:

Tu Elrond počuta neko vreme i uzdahnu. „Sećam se dobro krasote njihovih stegova”, reče on. „To mi je prizvalo u sećanje slavu Starijih dana i trupa iz Belerijanda, toliko mnogo velikih prinčeva i zapovednika beše okupljeno. Ali ipak ne tako mnogo i ne tako krasnih kao kad je Tango-rodrim skršen i Vilovnjaci držali da je Zlo okončano zauvek, a tako nije bilo.”

„Vi se sećate?”, reče Frodo, izgovarajući misao naglas od preneraženosti. „Ali ja sam mislio”, on zamuca kad se Elrond okrenu ka njemu, „ja sam mislio da je pad Gil-galadov bio pre mnogo vremena.”

„Tako je i bilo, doista”, odgovori Elrond. „Ali moje pamćenje seže nazad čak i do Starijih dana. Earendil bejaše moj otac, koji se rodi u Gondolinu, pre njegovog pada; a mati mi beše Elvinga, kći Diora, sina Lutijene od Dorijata. Ja sam video tri razdoblja na Zapadu sveta, i mnoge poraze, i mnoge besplodne pobede.”

Nekih šest i po hiljada godina pre nego što je održan Elronov savet u Rivendalu, u Dor-lominu se rodio Turin, „u zimu godine”, kako je zabeleženo u *Letopisi-ma Belerijanda*, „pod znamenjima žalosti”.

Ali tragedija njegovog života nipošto se ne vidi samo u prikazu njegove ličnosti, jer je bio osuđen da živi zarobljen pod usudom ogromne i tajanstvene moći, kletvom mržnje kojom je Morgot prokleo Huri-na, Moruenu i njihovu decu, jer mu je Hurin prkosio

i odbijao da mu se povinuje. A Morgot, Crni neprijatelj, kako je nazvan, poreklom beše, kako je obznanio zarobljenom Hurinu dovedenom pred njega: „Melkor, prvi i najmoćniji od Valara, koji je postojao pre sveta”. Tada trajno otelotvoren u obličju gigantskom i veličanstvenom ali užasnom, kralj severozapada Srednjeg sveta fizički je bio prisutan u svojoj ogromnoj tvrđavi Angband, Železnom paklu: crna čađ što je kuljala s vrha Tangorodrima, planinâ koje je zgrnuo iznad Angbanda, videla se iz daljine kako kalja severno nebo. U *Letopisima Belerijanda* rečeno je da „kapije Morgotove bejahu samo stotinu pedeset liga udaljene od mosta Menegrota, daleko, a ipak previše blizu”. Ove su se reči odnosile na most koji je vodio do prebivališta vilovnjačkog Kralja Tingola, koji je uzeo Turina kao posvojčę. Ono se zvalo Menegrot, Hiljadu pećina, daleko na jug i istok od Dor-lomina.

Ali pošto beše otelotvoren, Morgot se plašio. Moj otac je napisao o njemu: „Kako je njegova zloba rasla i on odašiljao iz sebe zlo kojim je tvorio laži i zla stvorenja, njegova je moć prelazila u njih i rasipala se, a on sâm je postao više no ikada vezan za zemlju, nevoljan da izbiva iz svojih mračnih utvrda.” Stoga, kada je Fingolfin, Uzvišeni Kralj noldorskih Vilovnjaka, sâm dojahao do Angbanda da izazove Morgota na boj, na kapiji je viknuo: „Istupi, kukavički kralju, sopstvenom rukom da se boriš! Žitelju jazbina, gospodaru robova, lažove i spletkarošu, neprijatelju Bogova i Vilovnjaka, dođi! Želim tvoje kukavno lice da vidim.” Onda je (kako se

kazuje) „Morgot izašao. Takav izazov pred svojim zapovednicima nije mogao odbiti.” Borio se moćnim maljem Grondom, koji je svakim udarcem pravio ogromnu jamu, i njime je oborio Fingolfinu na tle, ali je on, umirući, prikovao veliko Morgotovo stopalo za zemlju, „i crna krv pokulja i ispuni jame koje je Grond ostavio. Morgot je posle toga uvek hramao”. Kada su Beren i Lutijena u obličjima vuka i slepog miša prodrli u najdublju dvoranu Angbanda u kojoj je Morgot stolovao, Lutijena je bacila na njega čini, i on: „iznenada, poput brda koje klizi i odranja se, pa bačen poput groma sa svog prestola, sruči se ničice na dno pakla. Gvozdena kruna mu se odjekujući otkotrlja sa glave”.

Kletva takvog stvorenja, koje može da tvrdi da „senka moje namere leži nad Ardom i sve što na njoj postoji polako i sigurno pokorava se mojoj volji”, nije ni nalik kletvama ili urocima bića daleko manje moći. Morgot ne „priziva” zlo ili nesreću na Hurina i njegovu decu, on ne „moli” višu moć da bude izvršilac, zato što on, „Gospodar sudbina Arde, kako je sebe nazvao pred Hurinom, namerava svom neprijatelju da done-se propast snagom sopstvene gigantske volje”. Tako on „tvori” budućnost onih koje mrzi, pa zato kaže Hurinu: „Na sve koje voliš misao moja će se obrušiti kao oblak Usuda i odvešće ih u tamu i beznadež”.

Mučenje koje je namenio Hurinu bilo je „da vidi Morgotovim očima”. Moj otac je objasnio šta ovo znači: ako bi neko bio primoran da pogleda u Morgotovo oko, on bi „video” (ili primio u svom umu iz Morgotovog uma) neverovatno uverljive slike događaja,

izopačenih Morgotovom beskrajnom zlobom; a ako je neko i mogao da odbije Morgotovu zapovest, Hurin nije bio jedan od njih. Ovo je bilo delimično, rekao je moj otac, zato što su njegova ljubav prema porodici i njegova bolna zebnja za njih učinili da želi da sazna o njima sve što je mogao, bez obzira na izvor, a delimično zbog ponosa jer je verovao da je pobedio Morgota u raspravi i da može da nadjača Morgotov pogled, ili barem da zadrži kritički razum i razluči šta su činjenice, a šta zloba.

Celog Turinovog života, od trenutka njegovog odlaska iz Dor-lomina, kao i života Nijenore, koja nikada nije videla svog oca, bila je to sudbina Hurinova, da sedi nepomično na visokoj tački Tangorodrima u sve većoj ogorčenosti koju je izazivao njegov mučitelj.

U priči o Turinu, koji je sebe nazvao Turambar „Gospodar Sudbine“, kletva Morgotova izgleda kao moć oslobođena da stvara zlo, tražeći svoje žrtve; tako je i sâm pali Vala, kazuje se, strahovao da će Turin „steći takvu moć da će kletva koju je na njega bacio postati ništavna, i da će izbeći kob koju mu beše namenio“. I nakon toga, u Nargotrundu, Turin je sakrio svoje pravo ime, tako da ga je obuzeo gnev kada ga je Gvindor otkrio: „Ti mi učini zlo, prijatelju, što odade moje pravo ime, i što time prizivaš na me moju kob, od koje bih bio skriven.“ Gvindor je bio taj koji je rekao Turinu za glasinu koja je kolala Angbandom, gde je Gvindor bio zarobljenik, da je Morgot prokleo Hurina i ceo njegov rod. Ali sada je odgovorio Turinovom besu: „Kob leži u tebi, a ne u tvom imenu“.

Ovaj složeni motiv je toliko značajan za priču da je moj otac čak predložio i alternativni naslov za nju: *Narn e-'Rach Morhoth*, Priča o kletvi Morgotovoj. A njegov pogled na to vidi se u ovim rečima: „Tako se okonča priča o Turinu nesretnom; najgore od svih nedela Morgotovih prema Ljudima drevnog sveta”.

Kada je Drvobradi hodio šumom Fangorn noseći Veselog i Pipina u pregibu ruke, pevao im je o mestima koja je u davna vremena poznao i o drveću koje je tamo raslo:

*Vrbacima Tasarinana hodao sam u proleće
Ah! Izgled i miris proleća u Nan-tasarionu!
I rekao sam da je to dobro.
Lutao sam leti hrastovim šumama Osirijanda.
Ah! Svetlost i muzika u tom letu kraj Sedam reka Osira!
I mislio sam da je to najbolje.
Bukvama Neldoreta došao sam u jesen.
Ah! Zlato i crvenilo i uzdasi lišća u jesen u
Taur-na-neldoru!
To beše više od moje žudnje.
Do borova na visiji Dortoniona uspeo sam se u zimu.
Ah! Vetar i belina i crno granje zime na Orod-na-Tonu!
Moj glas se digao i zapevao nebom.
A sada sve te zemlje leže pod talasima.
I ja hodim Ambaronom, Tauremornom, Aldalomeom,
Mojom vlastitom zemljom, u Fangornu,
Gde su koreni dugi,
A godine leže gušće no lišće
U Tauremornalomei.*

Sećanje Drvobradog, „Enta od zemlje rođenog, starog kao planine”, zaista je daleko sezalo. On se prisećao drevnih šuma u velikoj zemlji Belerijanda, uništenoj u buri Velike bitke pred kraj Starijih dana. Veliko more se izlilo i poplavilo sve zemlje zapadno od Plavih planina, zvane Ered Luin i Ered Lindon: tako da se mapa u *Silmarilionu* završava na istoku planinskim lancem, dok se mapa iz *Gospodara prstenova* završava na zapadu istim tim lancem; a priobalne zemlje iza planina na mapi su nazvane Forlindon i Harlindon (Severni i Južni Lindon), i bile su sve što je u Trećem razdoblju ostalo od zemlje zvane i Osirijand, Zemlje sedam reka, a i Lindon, čijim je brestovim šumama Drvobradi nekada hodao.

Takođe je hodao među velikim borovima na visoravni Dortoniona („Zemlje borova”), koja je kasnije postala znana kao Taur-nu-Fuin, „Šuma pod senkom noći”, kada ju je Morgot pretvorio u „predeo užasa i mračnih čarolija, lutanja i očaja”, i došao u Neldoret, najseverniju šumu Dorijata, kraljevstva Tingolovog.

Baš se u Belerijandu i zemljama na severu Turinova užasna sudbina odigrala; i zaista, i Dortonion i Dorijat, kojima je Drvobradi hodio, bili su presudni u njegovom životu. Rođen je u svetu ratovanja, iako je bio još uvek dete kad se vodila poslednja i najveća bitka u ratovima Belerijanda. Veoma kratak opis kako se ovo dogodilo odgovoriće na pitanja koja bi iskrsla, kao i na promene načinjene tokom pripovesti.

Na severu su granice Belerijanda činile Ered Vetrin, Senovite planine, iza kojih je ležala Hurinova zemlja,

Dor-lomin, deo Hitluma, dok se na istoku Belerijand pružao do podnožja Plavih planina. Dalje na istok nalazile su se zemlje koje jedva i da se pojavljuju u istoriji Starijih dana. Ali narodi koji su oblikovali istoriju došli su sa istoka prešavši Plave planine.

Vilovnjaci su se pojavili na zemlji daleko na udaljenom istoku, pored jezera koje se zove Kuivienen, „Vode buđenja”; tada su ih Valari pozvali da napuste Srednji svet i prelazeći Veliko more dođu u „Blaženo kraljevstvo” Aman na zapadu sveta, zemlju bogova. One koji su prihvatili poziv na veliki pohod preko Srednjeg sveta od Kuivienena poveo je Valar Orome, Lovac, i oni se zovu Eldari, Vilovnjaci Velikog putovanja, Visokorodni Vilovnjaci, čime se razlikuju od onih koji su, odbivši pozive, odabrali Srednji svet kao svoju zemlju i svoju sudbinu. Oni su „niži Vilovnjaci”, zvani Avari, Nevoljni.

Ali nisu svi Eldari, iako su prešli Plave planine, otputovali preko Mora; tako da su oni koji ostanu u Belerijandu nazvani Sindari, Sivi Vilovnjaci. Njihov kralj beše Tíngol (što znači „sivi plašt”), koji vladaše iz Menegrota, Hiljadu pećina, u Dorijatu. I nisu svi Eldari koji predoše Veliko more ostali u zemlji Valara; jer jedan se od njihovih najvećih rodova, Noldori („Mudri”), vratio u Srednji svet, i oni behu nazvani Izgnanici. Glavni pokretač njihove pobune protiv Valara beše Feanor, „Duh Vatre”. On beše najstariji sin Finvea, koji je poveo vojsku Noldora iz Kuivienena, ali tada beše mrtav. Ovaj ključni događaj u istoriji Vilovnjaka moj otac je ukratko preneo u Dodatku *A Gospodara prstenova*:

Feanor je bio najveći od Eldara u umetnostima i učenju, ali i najgordiji i najsamovoljniji. On je načinio Tri Dragulja, *Silmarile*, i ispunio ih zračenjem Dva Drveta, Telperiona i Laurelina koji su davali svetlost zemlji Valara. Za tim draguljima žudeo je Morgot Neprijatelj, koji ih ukrade, i pošto je uništio Drveta, odnese ih u Srednji svet i čuvaše ih tamo u svojoj ogromnoj tvrđavi Tangorodrim. Protivno volji Valara, Feanor ostavi Blaženo kraljevstvo i ode u izgnanstvo u Srednji svet, vodeći sa sobom jedan veliki deo svoga naroda, jer je u svojoj gordosti on ciljao da silom povрати Dragulje od Morgota. Stoga je usledio beznadežni rat Eldara i Edaina protiv Tangorodrima, u kojem oni naposljetku behu potpuno poraženi.

Feanor je ubijen u bici ubrzo po povratku Noldora u Srednji svet, a njegovih sedam sinova vladalo je prostranim zemljama na istoku Belerijanda, između Dortoniona (Taur-nu-Fuina) i Plavih planina; ali njihova moć beše uništena u užasnoj Bici nebrojenih suza, opisanoj u „Deci Hurinovoј“, i nakon nje „Sinovi Feanorovi lutali su poput lišća na vetru“.

Drugi sin Finveov beše Fingolfin (Feanorov polubrat), koga smatraše vrhovnim gospodarom svih Noldora, i on sa svojim sinom Fingonom vladaše Hittlumom, koji je ležao severozapadno od velikog lanka Ered Vetrin, Senovitih planina. Fingolfin obitavaše u Mitrimu, pored velikog istoimenog jezera, dok

je Fingon držao Dor-lomin na jugu Hitluma. Njihova glavna tvrđava beše Barad Eitel (Kula izvora) kod Eitel Siriona (Izvora Siriona), gde je reka Sirion izbijala sa istočne strane Senovitih planina. Sador, stari obožaljeni sluga Hurina i Moruene, služio je tamo mnogo godina kao vojnik, kao što je rekao Turinu. Nakon Fingolfinove smrti u dvoboju s Morgotom, Fingon umesto njega postade Vrhovni kralj Noldora. Turin ga je jednom video, kada je on „sa mnogim od svojih velmoža projahao kroz Dor-lomin i prešao preko mosta Nen Lalait, blistajući u srebrnom i belom”.

Drugi sin Fingolfinov beše Turgon. U početku, nakon povratka Noldora, on obitavaše u kući po imenu Vinjamar, pored mora u predelu Nevrast, zapadno od Dor-lomina; ali u tajnosti je izgradio Skriveni grad Gondolin, koji je stajao na brdu u sredini ravnice Tumladen, potpuno opkoljen Okružujućim planinama, zapadno od reke Sirion. Kada je Gondolin izgrađen, nakon mnogo godina rada, Turgon se preselio iz Vinjamara i živio sa svojim narodom, i Noldorima i Sindarima, u Gondolinu, i vekovima je ova vilovnjačka utvrda velike lepote držana u najvećoj tajnosti, a njen jedini, strogo čuvani ulaz nemoguće je bilo pronaći, tako da nikada nikakav stranac nije mogao ući u nju, a Morgot nije mogao da sazna gde se ona nalazi. Sve do Bitke nebrojenih suza, kada je, više od tri stotine pedeset godina nakon što je napustio Vinjamar, Turgon izašao sa svojom velikom vojskom iz Gondolina.

Treći sin Finveov, brat Fingolfinov i polubrat Feanorov, beše Finarfin. On se nije vratio u Srednji svet,

ali su njegovi sinovi i kćer otišli s vojskom Fingolfina i njegovih sinova. Najstariji sin Finarfinov beše Finrod, koji je, inspirisan veličanstvenošću i lepotom Mene-grota u Dorijatu, osnovao podzemnu tvrđavu Nargot-trond, zbog koje je nazvan Felagund, što u prevodu znači „Gospodar pećina”, ili „Klesar pećina” na jeziku Patuljaka. Vrata Nargotronda gledala su na klisuru reke Narog u zapadnom Belerijandu, gde je ta reka prolazila kroz visoka brda zvana Taur-en-Farot, ili Vi-soki Farot; ali Finrodovo kraljevstvo protezalo se na-daleko i naširoko, na istok do reke Sirion i na zapad do reke Nening, koja je stizala do mora kod luke Egla-rest. Ali Finrod beše ubijen u tamnicama Saurona, Morgotovog glavnog sluga, pa Orodet, drugi Finarfi-nov sin preuze krunu Nargotronda: ovo se dogodilo u godini nakon rođenja Turina u Dor-lominu.

Preostali Finarfinovi sinovi, Angrod i Aegnor, vaza-li svog brata Finroda, živeli su u Dortonionu, gledaju-ći na sever ka velikoj ravnici Ard-galen. Galadrijela, Finrodova sestra, dugo je živela u Dorijatu s kraljicom Melijanom. Melijana beše Maja, duh velike moći koji je uzeo ljudsko obličje i živeo u šumama Belerijanda s kraljem Tingolom: ona beše majka Lutijene i predak Elrondov. Nedugo pre povratka Noldora iz Amana, kada su velike armije Angbanda došle na jug u Bele-rijand, Melijana (kako je rečeno u *Silmarilionu*) „upo-trebi svoju moć i opasa ceo taj kraj (šume Neldoreta i Regiona) unaokolo jednim nevidljivim zidom od sen-ki i smutnje: Melijaninim pojasom, koji od tada niko nije mogao da pređe protiv njene volje ili volje Kralja

Tingola, osim ako ne poseduje moć veću od moći Melijane Maje". Nakon toga je zemlja nazvana Dorijat, „Zemlja ograde”.

Šezdesete godine nakon povratka Noldora, okončavši mnoge godine mira, velika vojska Orka spustila se od Angbanda, ali su je Noldori potpuno potukli i uništili. Ovo je nazvano *Dagor Aglareb*, Slavna bitka; ali vilovnjački gospodari su iz nje shvatili upozorenje i podigli Opsadu Angbanda, koja je trajala skoro četiri stotine godina.

Rečeno je da su se Ljudi (koje Vilovnjaci zovu Atani „Drugi narod” i Hildor „Sledbenici”) pojavili daleko na istoku Srednjeg sveta pred kraj Starijih dana. Ali o svojoj najranijoj istoriji Ljudi koji su došli u Belerijand u danima Dugog mira, kada je Angband bio opsednut a njegove kapije zatvorene, nikada nisu hteli da govore. Vođa ovih prvih ljudi koji su prešli Plave planine zvao se Beor Stari, i Finrodu Felagundu, Kralju Nargotronda, koji ih je prvi sreo Beor kaza: „Nekakva tama leži iza nas, a mi smo joj okrenuli leđa i ne želimo da joj se vratimo ni u mislima. Srca su nam se okrenula zapadu i verujemo da ćemo tamo pronaći Svetlost”. Sador, stari sluga Hurinov, govorio je na isti način Turinu u njegovom dečastvu. Ali kasnije se kaže da kad je Morgot saznao za pojavu Ljudi, poslednji put je napustio Angband i otišao na istok, i da su se prvi Ljudi koji su ušli u Belerijand „žalili i pobunili protiv Mračne moći, i da behu okrutno lovljeni i ugnjetavani od onih koji su je obožavali, kao i njenih slugu”.

Ovi Ljudi su pripadali trima kućama, poznatim kao Kuća Beora, Kuća Hadora i Kuća Haletina. Hurinov otac, Galdor Visoki, od Kuće Hadora, beše njegov jedini sin; ali njegova majka beše od Kuće Haletine, dok je Moruena, žena njegova, bila od Kuće Beora i u srodstvu sa Berenom.

Ljudi Tri kuće behu Edaini (sindarinski oblik za *Atani*), i oni behu nazvani Vilin-prijateljima. Hador je živio u Hitlumu i kralj Fingolfin mu dade da bude gospodar Dor-lomina; Beorov narod se naselio u Dortonionu; a Haletin narod je u to vreme boravio u šumi Bretil. Nakon završetka Opsade Angbanda, razni Ljudi su došli preko planina; oni se obično nazivaju Istočnjacima, a neki od njih imaju važnu ulogu u priči o Turinu.

Opsada Angbanda okončana je strahovito naglo (mada je to dugo pripremano) u toku noći sredine zime, 395 godina nakon što je otpočela. Morgot je pustio plamene reke koje su potekle s Tangorodrima, i velika travnata ravnica Ard-galen, koja se nalazila severno od visoravni Dortoniona, pretvorena je u osušenu i neplodnu pustaru, poznatu nakon toga pod promenjenim imenom Anfauglit, Prašina koja guši.

Ovaj katastrofalni napad nazvan je Dagor Bragolah, Bitka iznenadnog plamena. Glaurung, Otac Zmajeva, izašao je prvi put u punoj snazi iz Angbanda; ogromne armije Orka pokuljale su na jug; vilovnjački velikaši Dortoniona ubijeni su, kao i veliki deo ratnika Beorovog naroda. Kralj Fingolfin i njegov sin Fingon behu potisnuti zajedno s ratnicima Hitluma do

tvrđave Eitel Sirion na istočnim obroncima Senovitih planina, i u njejoj odbrani pogibe Hador Zlatokosi. Tada Galdor, Hurinov otac, postade gospodar Dor-lomina, jer je bujice vatre zaustavila zapreka Senovitih planina, pa Hitlum i Dor-lomin ostaše nepokoreni.

U godini nakon Bragolaha, Fingolfin je, u besu i očaju, dojahao do Angbanda i izazvao Morgota. Dve godine kasnije Hurin i Huor su otišli u Gondolin. Nakon još četiri godine, u obnovljenom napadu na Hitlum, Hurinov otac Galdor pogibe u tvrđavi Eitel Sirion. Sador beše tamo, kao što je rekao Turinu, i video je Hurina (tada mladića od dvadeset jednu godinu) „kako preuzima njegovu titulu i zapovedništvo”.

Sve su ove stvari bile sveže u sećanju u Dor-lominu kada se Turin rodio, devet godina nakon bitke Iznenadnog plamena.